

“COVID-19” DAN KEYINGI TURIZM

Raxmatxojayev Anvar Sarvarvich

Toshkent KimyoXalqaroUniversitetitalabasi

Elektronpochtamanzili : Never22never66@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqola kasallikdan so'ng turizm qanday ahvolda ekani vaa shu bilan birga hozirgi kunda turizmni rivojlantirish uchun turli tashabbuslar qilingani haqida yozilgan.*

Kalit so'zlar : *Pandemiya, UNWTO, Diversifikatsiya, ijodiy turizm, korxonalar, biznes, iqtisodiy va ijtimoiy*

Pandemiyadan oldin dunyo miqyosida ish bilan band bo'lgan aholining har o'ndan biri turizmga aloqador faoliyat turi bilan shug'ullangan. Pandemiyadan oldin dunyo miqyosida ish bilan band bo'lgan aholining har o'ndan biri turizmga aloqador faoliyat turi bilan shug'ullangan. Pandemiya sohaga katta ta'sir o'tkazdi. Xususan, 2020 yilda O'zbekistonda turistik xizmatlar eksportidan tushgan daromad 80 foizga pasayib ketdi. Turizm iqtisodiyotning boshqa tarmoqlari: transport, mehmonxonalar biznesi, umumiy ovqatlanish, savdo-sotiq sohalarida ham ikkilamchi talabni yuzaga keltirishi natijasida iqtisodiyotga jiddiy zarar yetkazgan.

Birlashgan Millatlar Tashkilotining Jahon sayyohlik tashkiloti (UNWTO) ma'lumotlariga ko'ra, 2020-yilda sayyohlar soni 2019-yilga nisbatan 74 foizga kamaygan. Osiyo-Tinch okeani va G'arbiy yarim sharing ko'plab rivojlanayotgan mamlakatlari, xususan, kichik orol davlatlari uchun ta'sirlar og'ir boldi. Pandemiyadan oldin turizm yirik biznes bo'lib, jahon yalpi ichki mahsulotining 10 foizdan ortig'ini tashkil qilgan. Turizmga garam mamlakatlarda bu ulush yanada kattarog edi.

Qayta tiklash uchun vaksinalari keng tarqatish va siyosiy yechimlarni amalga oshirish kerak bo'ladi. Ayrim hukumatlar sanoatni to'g'ridan-to'g'ri yoki imtiyozli kreditlar va kafolatlar orqali moliyaviy qo'llab-guvvatlamogda. Tailand ichki turizmni rivojlantirish uchun 700 million dollar ajratdi, Vanuatu esa kichik va o'rta korxonalariga grantiar taklif qildi. Mamlakatlar, shuningdek, firmalarga o'z biznes modellarini moslashtirish va xodimlari qayta tayyorlashda yordam bermoqda. Yamaykada hukumat 10 000 sayyohlik ishchilariga malakasini oshirishga yordam berish uchun bepul onlayn trening sertifikat darslarini berdi.

Pandemiyadan keyingi davrda ekoturizmga - tabiatni muhofaza qilishga va mahalliy ish o'rinlarini yaratishga yo'naltirilgan tez rivojlanayorgan sanoat - sanoatga qo'shimcha turiki berishi mumkin. Bu allaqachon Kosta-Rikaning turizm strategiyasining asosiy elementidir.

Tailand ham sarguzashtli sayohatlar, salomatlik va sog'lomlashtirish sayohatlarini o'z ichiga olgan bozor bozorlariga otishga harakat qilmoqda.

Texnologiya ham muhim rol o'ynashi mumkin. Ijtimoiy uzoqlashish, salomatlik va gigiyena protokollari yagin kelajakda saqlanib qolishi mumkin bolgan holda, aloqasiz

xizmatlar ko'rsatish va ragamli texnologiyalarga investitsiyalar tiklanish uchun ko'prik bo'lishi mumkin va nihoyat, agar turistik imtiyozlarning ozgarishi yoki iqtisodiy zarar tufayli sayohatlarning qisqarishi uzoq davom etadigan bo'lsa, turizmga qaram bo'gan bazi mamlakatlar O'z iqtisodiyotlarini diversifikatsiya qilish uchun uzoq va qiyin sayohatni boshlashlari kerak bo'lishi mumkin. Sayyohlikdan tashqari sohalarga sarmoya Kiritish uzoq muddatli maqsaddir, ammo turizm va mahalliy ishlab chiqarilgan qishloq xojaligi, ishlab chiqarish va ko'ngilochar sohalarda o'rtasidagi aloqalarni mustahkamlash orqali yordam berishi mumkin. Masalan, Yamaykada melmonxona sanoatidagi xaridoriarga mahalliy fermerlardan to'gridan-to'g'ri mahsulot sotib olish imkonini beruvchi onlayn platforma ishga tushirildi. Cheklangan miqyosdagi iqtisodlar tomonidan qo'yilgan cheklovlarni bartaraf etish uchun mintaqaviy kelishuvlardan foydalangan holda eksport, shu jumladan xizmatlar ham kengaytirilishi mumkin.

Yechimlar mamlakatdan mamlakatga farq qiladi va tiklanish sur'ati va kolami, albatta, global o'zgarishlarga bogliq bo'ladi. Ammo foydalanish uchun muhim imkoniyat bor. Pandemiya tasirini yumshatishning bevosita ustuvorligidan tashqari, mamlakatlar turizm sanoati uchun "yangi norma" yaratishi kerak. Diversifikatsiya qilish, yanada barqaror turizm modellariga o'tirish va yangi texnologiyalarga sarmoya kiritish tiklanishni shakllantirishga yordam berishi mumkin.

Kichikroq joylarning roli haqidagi munozaralar endi turizm sohasiga ham tarqalmoqda. Bir tomondan, biz sayyohlik sohasidagi bir gator yirik shahar markazlarining o'sib borayotgan kuchini ko'rishimiz mumkin, bu harakatchanlikning o'sishi, turar joyning yangi shakllari va iste'molchilarning tajribaga bolgan cheksiz istagi bilan bogliq. Aksincha, ko'plab kichik jamoalar, ayniqsa qishloq joylarida, oz aholisi uchun iqtisodiy va ijtimoiy imkoniyatlar yaratish uchun yetarlicha tashrif buyuruvchilarni jalb qilish uchun kurashmoqda.

Ijodiy turizm tajribalari turli xil ijodiy tarkib elementlarini birlashtiradi va ijodiy turmush tarzi bilan shug'ullanadi. Tashrif buyuruvchilar yoki iste'molchilar ijodiy tajriba va tadbirlarda faol ishtirok etishni xohlashadi. Ijodiy turizm iste'molchilari "ijodkorlik bor joyga borishni" va ijodkorlik va birgalikda ijod qilish faoliyatida bevosita ishtirok etishni xohlaydi. Ular ijodiy tajribani rivojlantirish, bilim almashish va ijodiy tajribaga konikmalarni qo'shishda tobora ko'proq birgalikda ijod qilish rolini o'ynamoqda. Ijodiy turizm tajribasi nafaqat iqtisodiy jihatdan qimmatlidir, balki yuzaga keladigan ozaro tasirlar, suhbatlar va birgalikda yaratish tajribasi orqali yangi g'oyalar, mahsulotlar va xizmatlarni ishlab chiqishni rag'batlantirishi mumkin.

Xulosa qilib shuni aytish mumkinki yurtimiz jahon sayyohlik bozorida o'z o'rniga ega bo'lishiga qaramasdan, turistlarga qulay sharoit yaratish, servis xizmatini yaxshilash, sayyohlik obidalarining jozibadorligini oshirish va reklamani kuchaytirish darajasi juda past. Shuning uchun bu borada sezilarli o'sish haqida fikr yuritish ana shu omillarga bog'liq.. Faqatgina yuqorida aytib o'tilganidek bizda o'zimizda mavjud turistik salohiyatni boshqalarga isbotlab berishimiz hamda dunyoning eng rivojlangan turizm davlatiga aylantirishning asosiy dolzarb masala hisoblanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

- 1)https://uz.wikipedia.org/wiki/O%CA%BBzbekiston_milliy_ensiklopediyasi
- 2)<https://cyberleninka.ru/article/n/turizmning-o-zbekistonda-tutgan-o-rni>
- 3)<https://uz.wikipedia.org/wiki/Turizm>